

CLARA DUPONT-MONOD • Taşların Anlattığı

Bu eser, Institut français kurumunun yayına destek programından yararlanmıştır.
Cet ouvrage a bénéficié du soutien du programme d'aide à la publication
de l'Institut français.

S'adapter

© 2021 ditions Stock

İletişim Yayınları 3409 • Dnya Edebiyatı 314

ISBN-13: 978-975-05-3637-3

© 2024 İletişim Yayıncılık A.ř. / 1. BASIM

1. Baskı 2024, İstanbul

EDITÖR Necdet Dmelli

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Yağmur Yıldırım

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İř Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadag, řiřli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

CLARA DUPONT-MONOD

Taşların Anlattığı

S'adapter

ÇEVİREN

Bahadırhan Bozkurt

CLARA DUPONT-MONOD 7 Ekim 1973'te Paris'te doğdu. Edebiyat öğrenimi gördü ve Sorbonne'dan eski Fransızca alanında yüksek lisans aldı. Mezuniyetten sonra *Cosmopolitan* dergisinde çalışmaya başladı. Ardından *Marianne* dergisine geçti. Burada kültür sayfasının yayın yönetmenliğine yükseldi. Radyoda, RTL'de söyleşi programları yaptı. Daha sonra televizyonculuğa geçti ve çeşitli kanallarda kültür programları hazırladı, bir yandan da gazetelerde ve dergilerde edebiyat yazıları yazmayı sürdürdü. Medyada kültür alanında yaptığı işlerle olduğu kadar, romancı olarak da tanındı. İlk romanı *Eova Luciole* 1998'de yayımlandı. Bunu *La folie du roi Marc* (2000), *Histoire d'une prostituée* (2003), *La Passion selon Julette* (2007), *Nestor rend les armes* (2011), *Le roi disait que j'étais diable* (2014), *La Révolte* (2018) ve *S'adapter* (2021) [Taşların Anlattığı] adlı kitapları izledi. Bu kitaplarıyla Fransa'daki önemli edebiyat ödüllерinin, Prix Goncourt'un ve Prix Femina'nın kısa listelerine seçildi. *Taşların Anlattığı*yla Prix Femina'yı, Prix Landerneau'yu ve Prix Goncourt des lycéens'i kazandı.

“Eğer onlar sessiz kalırlarsa, taşlar haykıracaklar.”

– Luka, 19:40

“Ne demek ‘normal’?”

Benim annem normal, benim kardeşim normal.

Ben asla onlar gibi olmak niyetinde değilim!”

– *L’Enfant penchée*

Benoît Peeters ve François Schuiten

İçindekiler

1
Ağabey
9

2
Kız Kardeş
51

3
Sonuncu
87

Ağabey

Bir gün, bir ailede uyumsuz bir çocuk dünyaya geldi. Bu çirkin sözcük bir parça aşağılayıcı olsa da gevşek bir beden, sabit ve boş bir bakışın hakikatini yine bu sözcük anlatacaktı. “Bozuk” yersiz olurdu, “eksik” de öyle, zira bu sınıflandırmalar kullanım dışı kalmış, hurdaya çıkmış bir nesneyi çağrıştırır. “Uyumsuz” açık bir şekilde, çocuğun işlevsel çerçevesinin dışında var olduğunu (eller tutmaya, bacaklar yürümeye yarar), bununla birlikte diğer yaşamların kıyısında durduğunu, onlarla tam olarak bütünleşmediğini ama her şeye rağmen onların bir parçası olduğunu varsaymaktadır; tıpkı bir tablonun köşesindeki bir gölge gibi, sanki davetsiz bir misafir, yine de ressamın tercihi.

Başlangıçta aile sorunun farkına varmadı. Hatta bebek çok güzeldi. Anne, köyden ve çevre kasabalardan gelen misafirleri kabul ediyordu. Arabaların kapıları açılıyor, iki büklüm olmuş bedenler doğruluyor, sarsak birkaç adım atıyorlardı. Buraya ulaşmak için yılan gibi kıvrılan daracık yollardan geçmek gerekiyordu. Mideler bulanmıştı. Bazı dostlar pek

yakındaki bir dağdan geliyorlardı, ama “yakın” burada hiçbir şey ifade etmiyordu. Bir yerden diğerine gitmek için önce tırmanmak, sonra inmek gerekirdi. Dağ kendi güzergâhını dayatıyordu. Yayladaki evin avlusunda insan bazen kendisini hareketsiz, yeşil köpüklerden devasa dalgalarla kuşatılmış gibi hissederdi. Rüzgâr estiğinde ve ağaçları silkelediğinde hırçın bir okyanus sesi duyulurdu. O zamanlarda avlu fırtınalardan korunan bir adaya benzerdi.

Avluya dışarıdan, üzerinde siyah çivilerin çakılı olduğu, dikdörtgen şeklinde, ahşaptan ağır bir kapıyla ulaşıyordu. “Ortaçağ’dan kalma bir kapı,” diyordu bilenler, muhtemelen asırlar önce Cévennes’e yerleşen büyük büyük dedeleri tarafından imal edilmişti. Önce bu iki ev, ardından geniş bir saçak, ekmek fırını, odunluk ve nehrin öteki yakasında değirmen inşa edilmişti, dar yol bir köprüye dönüşüp nehre bakan ilk evin terası görüldüğünde arabalardan gelen rahatlama nidalarıyla karışık iç çekişleri duymak mümkün olurdu. O evin arkasında ise aynı hatta dizili, çocuğun doğduğu ev bulunuyordu, yani annenin misafir ve akrabaları karşılayabilmek için iki kanadını da açtığı, Ortaçağ’dan kalma bir kapısı olan ev. Anne, kestane şarabı ikram ediyor, avlunun gölgesinde toplanmış küçük topluluk kendinden geçmiş şekilde içkiyi yudumluyordu. Kumaş kaplı, katlanan uzun sandalyesinde pek uslu duran çocuğu ürkütmemek için alçak sesle konuşuluyordu. Çocuk portakal çiçeği kokuyordu. Temkinli ve sakin görünüyordu. Tombul ve solgun yanakları, kahverengi saçları, iri kara gözleri vardı. Buralardan bir bebek, buralara ait. Dağlar, katlanan sandalyeye göz kulak olan, ayakları nehirlerle batmış, üstlerine rüzgâr giyinmiş yaşlı kadınları andırıyordu. Diğerlerine benzeyen çocuk kabul edilmişti. Buralarda bebeklerin kara gözleri vardı, yaşlılar zayıf ve kuru olurdu. Her şey olması gerektiği gibiydi.

Üç ayın sonunda çocuğun hiç gevezelik etmediği fark edildi. Vaktin çoğunda sessiz duruyordu, tabii ağlamadığı zamanlarda. Bazen dudaklarında bir tebessüm belirir gibi oluyordu, bir kaş çatış, biberondan sonra bir iç çekiş, kapı çarpınca bir sıçrayış. Hepsi bu kadar. Ağlama, tebessüm, kaş çatış, iç çekiş, sıçrayış. Başka hiçbir şey yok. Debelenmiyordu. Sakin duruyordu, “tepkisiz” diye düşünüyordu ailesi, bu düşünceyi dillendirmeden. Yüzlere, tepesinde asılı oyuncaklara, çingiraklara en küçük bir ilgi göstermiyordu. Özellikle de kara gözleri hiçbir şeyi takip etmiyordu. Önce boşlukta yüzüyor gibi görünüyor, sonra bir tarafa doğru kaçıveriyordu. Ardından gözbebekleri olduğu yerde dönüyor, görünmez bir sineğin dansını takip ediyor, sonra da boşluğun içinde bir yerlere sabitleniyorlardı. Çocuk köprüyü, iki evi, ezelden beri olduğu yerde yükselen, bin defa fırtınalarla ya da konvoylarla yıkılıp bin defa yeniden inşa edilmiş, kızıl taşlarla örülmüş, çok eski bir duvarla yoldan ayrılan avluyu görmüyordu. Derisi törpülenmiş gibi görünen, sırtında sayısız ağaç dikili, bir selle yarılmış dağa bakmıyordu. Çocuğun gözleri manzaraların ve insanların üzerinden okşar gibi akıp gidiyordu. Bir şeye takılıp durmuyordu.

Bir gün çocuk, sandalyesinde yatarken annesi yanı başına diz çöktü. Elinde bir portakal tutuyordu. Usulca portakalı çocuğun yüzünün önünden geçirdi. İri siyah gözler oralı olmadılar. Başka bir şeye bakıyorlardı. Kimse ne diyeceğini bilemedi. Annesi portakalı bir defa daha önünden geçirdi ve pek çok defa daha. Artık çocuğun gözlerinin bozuk olduğu ya da hiç görmediğinin kanıtına sahipti.

O anda bir annenin yüreğinde kopan fırtınalar bilinmez. Biz, bu hikâyeyi anlatmaya yeltenen avlunun kızıl taşlarıyız, bizim için aslanan sadece çocuklardır. Anlatmak istediğimiz onlardır. Duvara gömülü olan biz, onların hayatlarına

bakarız. Asırlardan beri tanığz. Hikâyelerin unutulmuşları hep çocuklardır. Onları küçük koyunlar gibi içeri sokarız, onları koruduğumuzdan daha çok, kendimizden ayrı tutarız. Oysa taşlara oyuncak muamelesi yapanlar sadece çocuklardır, bize isim verirler, rengârenk boyarlar, üzerimizi resimlerle, yazılarla doldururlar, bize ağız, göz, çimenden saç yapıştırırlar, üst üste yığıp ev yaparlar, bizi suda sektirirler, dizip kale yaparlar ya da tren rayı. Yetişkinler bizi kullanır, çocuklar bizi başka bir şeye dönüştürür. Bu yüzden onlara derinden bağlıyızdır. Bu bir minnet meselesi. Şu sözü de onlara borçluyuzdur: Her yetişkin, bir zamanlar olduğu çocuğa karşı borçlu olduğunu unutmamalıdır. Baba çocukları avluya çağırduğında biz de onlara bakıyorduk.

Plastik sandalyeler zemini aşındırmıştı. İksiydiler. Ağabey ve küçük kız kardeş. Esmere ve kara gözlü elbette. Dokuz yaşının sonlarındaki ağabey, hafifçe ileri çıkmış göğüs kafesiyle ayakta duruyordu. Buraların çocukları gibi zayıf ve sert bacaklara sahipti, yara bere içinde, tırmanmaya alışkın, yokuşları tanıyan, katırtırnaklarının çiziklerini iyi bilen bacaklar. Koruma güdüsünün refleksiyle elini kız kardeşinin omuzuna koydu. Mağrurdu ama bu kibir doğrudan pek yüksek ve romantik bir idealden kaynaklanıyordu, ki bu ideal, sabır ve direnci her şeyin üzerinde tutuyor ve onu diğer kendini beğenmişlerden farklı kılıyordu. Tavizsizdi, kız kardeşine göz kulak oluyor, bir sürü kuzenine adil kurallar uyguluyor, arkadaşlarından cesur ve sadık olmalarını bekliyordu. Hiç risk almayanları ya da onun korkaklık ölçen mahrem sayacında rekor kıranları hakir görüyordu, hem de geri dönülmez biçimde. Kendisine olan bu güveni nereden geliyordu, nasıl oluyordu, buna kimse cevap veremezdi, belki dağın onu sertleştirdiği söylenebilirdi ancak. Defalarca tecrübe ve teyit etmişizdir: İnsanlar önce bir yerde doğarlar ve sonra genellikle o yere benzerler.